

20 – VAKOND TÚRA – 10

„*Ami lent van, megfelel annak, ami fent van, és ami fent van, megfelel annak, ami lent van, hogy az egyetlen varázslatának műveletét végrehajtsd.*” (Tabula smaragdina, 2)

Mivel is kezdjem? Talán azzal, amit még nem tettem meg eddig. Bemutatkozással.

Bár harmadik alkalom, hogy írásos emlék is marad közös bicajozásunkról, de eddig még nem neveztem meg konkrétan a csapattagokat. Pedig érdemes őket néven nevezni, bemutatni, mert neves személyiségek! Hú, de van egy kis gond. A személyiségi jogok. A Törvénytár szerint személyes adatok nyilvános közlése esetén az érintettek beleegyezése szükséges. Ennek olyan formában fogok eleget tenni, hogy az egész írásművet először ők olvassák és lektorálják majd, és ha mindenki rábólintott, csak akkor teszem publikussá. Ha ezt most az ÉV oldalain olvassátok, akkor szerencsések van, mert mindenki elfogadón nyilatkozott. De ha csak egy valaki is nem támogatja a publicitást és személyének felfedését, akkor nincs szerencsések...

Tehát a csapat. Állandó létszámunk 10 fő. Kerek egész, páros, prímszám. A CSAPAT *kerek*, mert nem sarkos és nem dög, *egész*, mert van kezdőpontja, amelyben egyben záródik is a kör, *páros*, mert állandó párok alkotják. De hogy miért *prímszám*, annak megfejtése a kedves olvasó feladata! Én abban tudnám megfogalmazni primaságát, hogy a Kiss – Horváth – Inczédi – Csizovszki – Gromon – Németh család jeles képviselői primán tudnak tekerni, nevetni, sörözni, nézelődni, játszani, aludni, báméskodni, beszélgetni, csak úgy együtt lenni, bárhol a világban. Csapatunknak azonban van még egy jeles alakja, Misa. Nélküle sátorverésre, kondércipelésre, málházásra is kellene energiákat tartalékolnunk, ugyanis ő az, aki az év során – a háttérben – szervezi szálláshelyünket, és tartja a kapcsolatot a szállást nyújtó *detský domov* vezetőjével. Ja, és tolmácsol magyarul szlovákra vagy cseh nyelvre, és vissza magyarra. Állandó telefonos segítséget nyújt még akkor is, amikor nem kérjük. Ő „vértanú pedagógustestvér”, akinek keze – számunkra is titokzatos módon – mindenható elér.

Idén, azaz ebben a számomra fura évben, 2010-ben Szlovákia Fátra-

hegységében kalandoztunk, mint ahogy őseink tették azt régen. Helységneveket ne várjatok tőlem, mivel azok megjegyzésében nem vagyok jó, és nem is törekszem emlékezetben tartásukra. Eme hiányosságomban remekül kiegészít Laci, aki bármikor kapásból, évszámmal együtt mondja a helyenként nyelvtörő város-, falu- vagy folyóneveket, korábbi túráink vagy a mostani helyszíneit. Mi tehát jó párosként kiegészítjük egymást. Az én hiányosságom az ő memóriájával együtt kerek egész.

Helyet kell még szánnom a túracímek magyarázatára, ezzel is növelve a karakterek számát. Belső hang kényszerít erre (Múza?), mivel a név minden évben más. Az ötlet onnan eredeztethető, hogy évente készülök egy kis meglepetéssel magunknak, valamilyen tárgyi emlék formájában. Ha lehet, akkor olyan tárgyat igyekszem beszerezni vagy készíteni, amely hasznos kelléke egy bicajosnak, és egyben a címét is megadja a túrának. (Akit érdekel a korábbi túra- nevek indoka, annak szívesen megírom, de most nem térek ki a MICIK-LI, 2008 és a KARIKA-2009-TÚRA elnevezések magyarázatára.) Viszont elmesélem az idej név történetét.

Az előzetes útvonal-egyeztetés alkalmával Laci felsorolta néhány olyan helység nevét (magyarul), amelyeket megtekintünk majd kerekkezésünk során. Ezek a következők voltak: Körmöcbánya, Selmechbánya, Besztercebánya. A szög beverődött a fejembe, hogy ezekkel a bányákkal kellene kapcsolatba hozni az elnevezést. A következő napokban kavargó képek jelentek meg szemem előtt. Valami bányászattal, sötétségben járással kapcsolatos jelképet kerestem. Az „ahá-élmény” egy hajnalon rohant meg. A vakond az, aki a föld alatt jár, túrása pedig könnyen átalakítható a túra szóra. Már készen is volt a „VAKOND TÚRA” elnevezés. Aztán kippattant a szikra, hogy a bányászok, mármint az igaziak, akik lent a mélyben, a sötétben dolgoznak naphosszat, a csákányon kívül a lámpát használják elengedhetetlen eszközként. A csákányt mégsem választhatam, mivel túlságosan nehéz, no meg

veszélyes szerszám is, így maradt a lámpa. A fejlámpa!! Beűszott a kép, amint a feketeségben dolgozó bányászok szemük fényét kiegészítik a saksajukra szerelt lámpával. Aztán már magától adódott az asszociáció, a biciklis fejlámpa, amely szintén a sötétségben mutat irányt a tekeréshez. A szerencse besegített, és kihasználtam egy nagytételes alkalmi vétel lehetőségét. Ennek az akciónak Gábor látta kárát, mert az ő lámpája később semmilyen beavatkozásra nem lett működőképes. Azóta is nagyon sajnálom, és csak azzal nyugtatom magam, hogy ha ő Klárral már hosszú évtizedek óta alkot olyan párt, amely világít és irányt mutat családjuk tagjainak és a körülöttük élő embereknek, akkor Klári fejlámpájának fénye elegendő lesz kettejüknek is, ha netán egy bányában vagy egyéb földalatti sötétségben kellene tájékozódniuk!

Egy fejlámpára azonban mégiscsak kell egy ráutaló jel, egy apró aprópó, és nem utolsósorban annak jelzése, hogy az idej túra milyen címkével lesz ellátva. Találtam is idehaza egy flakon puffadó festéket, ráadásul neonzöld színben. Marha jól mutatott a lámpát tartó, majdan a fejet körülvevő gumigyűrűn. Szuper elégedettség ömlött el lelkemen, amikor elkészültem a feliratozással: 20 – VAKOND – (itt egy lámpatestet képzeljétek el) – TÚRA – 10. Már láttam a csillogó szemeket és a széles mosolyt, amelylyel majd átveszik, és lámpájukat villogtatva felpróbálják a többiek. Derűs elégedettségem azonban néhány óra (száradási idő) alatt szorongató kétségbeesésbe ment át, ugyanis a neonzöld szín sötétzöldre váltott, illetve száradt, azaz láthatatlanná, és csak puffadóvá vált a fekete gumin. Kifejezetten utálok azokat a helyzeteket, amelyekben megoldok egy feladatot, és aztán kiderül, hogy az eredmény a nullával egyenlő. Ilyenkor két lehetőséget látok magam előtt. Könnyek között, szitkozódva, utálattal újratekerni, vagy olyan megoldást találni, amikor a nulla is eredménynek látszik. Hiszen az is egy számjegy, és bizonyos műveleteknek lehet ilyen eredményük! Az utóbbi mellett döntöttem, és kitaláltam, hogy azt fogom

mondani (nem hazudni), hogy ez Braille-írás, amely csak tapogatva olvasható, hisz a sötétségben például a vakond vagy a bányász is csak az ujjával tud olvasni. Azért írtam tehát így, puffadó sötétzölddel, hogy gyakoroljuk a tapogatva olvasást.

Ez az ujjbegyek érzékelő képességét próbára tevő művelet majdnem sikerült is, mivel pontosan az ajándék átadásakor titokzatos módon, titokzatos erők által irányítva, egyszer csak sötétség borult Körmöcbányára. Nem csupán szálláshelyünk nappalijára, ahol vacsora utáni társas tevékenységeinket folytattuk, hanem az egész városra! Ez ám a szinkronicitás, ahogy C. G. Jung mondaná! Ő nevezte el szinkronicitásnak az egymással oksági kapcsolatban nem lévő tér- vagy időbeli egybeeséseket. De a fejlámpa megmentett minket a sötétség hatalmától, és lehetőség adatott használatára. Tehát a bizonyosság teljes lett: nekünk ezen a túrán a sötétséggel, a mélységgel, a mélyben rejlő kincsekkel lesz dolgunk!

Napjainkat verőfényes napsütés és forróság tüzelte. Szerencsére gyakororta vettünk magunkhoz védőitalt, amely hűtött és töltött, csorgott és

csurgott. Hűtött, amíg csorgott, töltött, amint leért, és csurgott ki belőlünk – amint tekerünk – izzadságcseppeinkon. Itthon maradtot rokonaink meg égre emelt tekintettel, folyamatosan mormolták a kérdést: „Normálisak ezek, hogy ilyen forróságban a tűző napon tekernek?” Nem tudhaták persze, hogy a rekkenő hőség idején, délidőben, árnyas vendéglőkben vagy árnyasnak látszó teraszokon ültünk aléltan. Pontosabban alélt el Gábor, és a színeváltozás kábulatába merülve nyúlt végig a padlón. Ilyen helyzetekben az ember gyakororta nem tudja, mit is kell tennie, hogyan is kell reagálnia. De mi azonnal tudtuk, hogy Gábor lábait égnei kell emelni, őt magát pedig hűvösebb helyre vinni. Ez az ősi gyógy mód, no meg a másfél liter ásványvíz, amit hirtelenjében felhörpintett, rövid időn belül helyrebillentette, ami felborult benne. Segítőkéss magyar szóval is találkozott; az illető mentőt szeretett volna hívni, de ettől oly hirtelen felugrott Gábor vérnyomása, hogy segítőtje is láthatta, visszatért beléje az élet, és nem kell ide a mentő.

Ha az a gondolat lebegett köztünk, hogy a mélységgel dolgunk van, hát

keresnünk kellett egy mélységet. Ezt a mélységet azonban valamilyen oknál fogva a magasságba tették, és csak kilenc stációt megjárva juthattunk el a barlang bejáratához. A barlangban cseppkövek vártak bennünket, meg mindössze 6 fok, és szlovák figyelmesség, amellyel – tudtukon kívül – külön csoportként indítottak minket, külön időpontban, és a látványosságokról magyar nyelvű ismeretetőt hallhattunk, amelyet egy szimpatikus női hang mondott el egy láthatatlan gépből. A fiú, aki kísért minket, csak kedvesen mosolygott, egy szerkezeten manipulált folyamatosan, és mi már meg is tudhattuk, hogy melyik cseppkő formájában jelenik meg a pagodák terme vagy az aranyhal. Mivel a cseppkőbarlang bejárata a hegy tetején volt, fenséges kilátásban is részesültünk, többünket átjárta a repülés vágya. Azé a tárt szárnyú lebegése, amely a mindenek feletti és a mindent átlátó lények kiváltsága. Nem a zuhanás adrenalinberobbanása, hanem a mindenséget átölelő átadottság lebegése. (Aki álmodott már ilyet, tudja, milyen érzés.)

Lent a barlangban a formák és re-dők meséje várt, az évezredek alatt csöppenő idő által alkotott szobrok mind-mind az emberben megfogalmazódó asszociációktól kaptak nevet. Ami engem illet, leginkább azon csodálkoztam, milyen megtévesztő tud lenni egy látszólag tömör hegy, amelyről azt képzelem, hogy egy hatalmas földkupac, holott belül hatalmas üregek és csodák találhatók. Ezt a titokzatos világot keresik a barlangászok, mert ők tudják, hogy a hegy nemcsak egy földkupac!

Még a bányászok tudják, hogy mit rejt a föld mélye. Meg a törpék. És most már mi is! Pedig sem törpék, sem bányászok nem vagyunk, és Laci kivéve nem is voltunk. Laci ugyanis volt már bányász. Szénbányász! Nekünk viszont szerencsénk adódott egy bemutató tárna megtekintésére az Andrej Štôlna járataiban, Kôrmôcbányán. Nagy várakozás előzte meg a látogatást, amelynek megkezdése időponthoz és vezetőhöz kötött volt. Mielőtt megkezdtük a járatok látogatását, jelmezpróbát tartottunk. Szabály az szabály, védőruha és sisak viselése kötelező a föld alatt. Ezért hát a hideg elleni védekezés-képpen magunkra öltöttük a korábbi látogatók által elhagyott meleg pulóverekből azokat, amelyek izlésvilágunktól a legtávolabb estek. Ezt a réteget követte egy hosszú esőköpeny, zöld színben, fejünkre pedig igazi bányászsícsak került. Az a szép sárga, fejlámpával a tetején. Bandi még gumicsizmát is húzott a tornacipőjére, amit többen el is irigyeltünk tőle, amikor nyitott szandálunk alatt tocsogott a nedves talaj, és a 8 fokban majd lefagyott a lábunk. Szemfülesen magunkkal vittük fentebb említett ajándék lámpáinkat, biztos, ami biztos, ami sötét, az sötét, a félelem pedig nagy úr a sötétben. Elindultunk a tárna bejáratához, amelyről mi nem is tudom miért, azt gondoltuk, hogy abból a várakozó-öltöző helyiségből nyílik, ahol átöltöztünk bányászjelmezbe, aranyosra az aranybányászat-hoz. De nem onnan nyílt, és nekünk 35 fokban, hegynek felfelé, sisakkal a fejünkön, nylon zacskóba burkolva kellett erőltetett menetben baktatnunk több száz métert. Röhejesen néztünk ki, és röhögünk is magunkon! Aranyat nem találtunk odalent, viszont arany szívű szlovák vezetőt igen, aki a séta végeztével nem fogadott el tőlünk belépődíjat, mivel elmondása szerint nem volt szakszerű vezetés, mert csak az idegen nyelvű feliratokból tájékozódhattunk. Állak

leesve, szemek kidülledve, szívek meghatva, könnyek törölgetve (na jó, ez utóbbi költői túlzás). Ez volt szám szerint a második szlovák figyelmes-ség, amelyet magyar vendégként tapasztaltunk!

A hőség ellen a belső hűtéssel kívüli két bányató kínálta habjait. Te jó ég, még a tó is bánya, és abba merülnek alá a bűvár bányászok, nem csá-kánnyal a kezükben, hanem oxigén-palackkal a hátukon. Ilyet persze nem láttunk, láttunk viszont az egyik tavat kerítésként körülvé, egekbe nyúló hordalékkupacokat, a víz partján pedig a nomád életmód oly primitív szintjét, amelyet még a napfény sem tudott színesre és fényesre festeni. A fiúk közül a bátrabbak megmártóztak a (fertő) tóban, a lányok közül csak Klári, akinek az undor kiült a bőrére, csinos kis vörös pöttyök formájában. Negatív élményeink száma 0-ról 1-re emelkedett.

Akárcsak a jó házasságban, a bicaj-túrás együttélésben is kellene az új ötletek, a szokatlan helyzetek. Újítás-képpen minden este beszámoltunk egymásnak az adott nap legmeghatá-rozóbb élményéről, amely formák-ban, illatokban, színekben, ízekben, mozdulatokban fogalmazódott meg, és maradt meg bennünk. Sajátjainkat hazahoztuk, hozzáraktuk korábbi for-mákhoz, illatokhoz, színekhez, ízek-hez, mozdulatokhoz, és hozzárajuk azokhoz is, amelyek elérnek egyszer minket, és *dějã vu*-ként keltik életre bennünk az újraélt valóságot. Az este zárásaként pedig meséket hallgat-tunk félálomban, hogy belső látásunk fényesedjék, és egykor méltók legyünk a színről-színre látásra abban a világban, ahova tekerünk hegyen-völgyön által, sárkányokkal, boszor-kákkal megküzdve, erdei, mezei tün-dérek segítségét felhasználva, mi így közösen, széles e világban. (Az el-hangzott mesék címe írásom végén található.)

Salve Regina! Üdvözlégy Király-nő! – csendült fel dalos ajkú hittestvé-reink éneke a cseppkőbarlang ihletett csendjében, majd az ősi bencés temp-lom szöszéke alatt, rezdítve a lég hul-lámaikat és a lélek mélységeit. Ők valahonnan tudják latinul ezt a középkori egyházi éneket, nevük össze is nőtt a dallammal, ihletett pillanatuk is volt sok, de méltó hely csupán ez a kettő. Robi, Bandi és Laci triója nem szólt három szólamban, de nem is hangzott monóban.

A napi megérkezést kôrmôcbányai szálláshelyünkre, az ihletett szépségű Detský Domov-ba (Gyermekotthon)

meleg vizes Duschen, hideg vacsora, forró leves és vérpezsdítő játék követte minden este. „A játék különös...”, mondja Kosztolányi, és aki játszik, az valószínűleg erre a *különösre* vágyik. Érdekes módon mi meg is tapasztaltuk ezt a *különöset*. *Különösebben* keresnünk sem kellett, mert egyszerűen ott létezett közöttünk. Andi, akinek magnetikus hatása van a dobókockákra, *különösebb* erőlködés nélkül dobta ki a hat kockával a nyerő számsort egytől hatig, de nem ám egyszer, mert hát abban semmi *különös* nem lenne, hanem kétszer egymás után!! Még szerencse, hogy mindez az utolsó körben történt, amikor már egyébként is abbahagytuk volna a játékot. *Különös* párosra lettünk figyelmesek egy másik játékban: az eddig csak passzív, kiejtett-ként „játészó” Gábor most aktív kiejtővé változott párjával, Jutkával. Mi persze mit sem sejtettünk erről, mert hiszen semmi *különös* nem volt viselkedésében. De nekem most az a *különös* érzésem támadt, hogy a nyájas olvasó méla „aha” kísérszóval lapoz tovább, mert nem ült ott velünk abban a *különös* játéktérben, amelyről Platon azt mondja: „Többet megtudhatsz másokról egyórai játék, mint egyévi beszélgetés alatt.” És mivel mi már sokat játszottunk együtt, sokat is tudunk egymásról, no meg önmagunkról is! A *különösebben* nem részletezett játékokról az érdeklődők tervezett kiadványunkban, a JÁTÉKTEKERŐ-ben olvashatnak majd.

6 napot töltött együtt 10 ember 2010-ben, nem vakondként vakon, hanem látva, észrevéve és megélve a mindenkiben benne rejlő csodát. Mert volt nálunk fejlámpa!

Szeretettel ajánlom ezt az írást a 20 éves „Érted vagyok” folyóiratnak és lapjához hűségese szerkesztőjének, Gromon Andrásnak, aki immáron harmadik alkalommal tart fenn helyet a lapban túrabeszámolóink karaktereinek, valamint Németh László túratervezőnek, aki biztosítja számunkra a gondtalan erőfeszítés élményét – és a többieknek, akikkel sok közös fotó készült mindarról, amire már nincsenek szavak, csak érzetek és jókedvű nevetés!

Csizovszki Zsóka

Benedek Elek A világszép nádszálkisasszony című könyvéből az alábbi mesék hangzottak el:

A rózsát nevető királykisasszony, Világszép Ilonka, Kígyós Jancsi, A tűzmadár.